

Top 10 Hoogtepunten Florence en Toscane

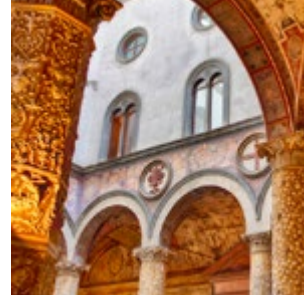
Welkom in Florence en Toscane.....	5
Florence en Toscane verkennen....	6
Hoogtepunten van Florence en Toscane.....	10
Het Uffizi, Florence.....	12
Rond de Duomo, Florence.....	16
Palazzo Pitti, Florence.....	18
San Gimignano.....	24
Campo dei Miracoli, Pisa.....	26
De Duomo van Siena.....	30
Campo en Palazzo Pubblico, Siena.....	34
Chianti.....	38
Cortona.....	42
Lucca.....	46

De Top 10 van alles

Mediciheersers.....	50
Toscaanse meesterwerken.....	52
Musea.....	54
Kerken in Florence.....	56
Kerken buiten Florence.....	58
Heuvelstadjes.....	60
Villa's en tuinen.....	64
Spa's en resorts.....	66
Toscane voor kinderen.....	68
Wijnhuizen.....	70
Restaurants.....	72
Toscane zonder portemonnee....	74
Festivals.....	76

De afkorting Tvg in dit boek staat voor
Toegankelijk voor gehandicapten

Florence en Toscane van streek tot streek

Florence.....	80
Rondom Florence.....	88
Siena.....	94
Oost-Toscane.....	102
Noordwest-Toscane.....	108
Westelijke heuvelstadjes.....	114
Zuid-Toscane.....	120
De zuidkust en Maremma.....	126

Binnen de Top 10 zegt een positie niets over
kwaliteit of populariteit. Alle items zijn wat dat
betreft geheel gelijkwaardig.

Omslag voor en rug De rijkversierde buiten-
kant van de Duomo, Florence

Omslag achter Podere Belvedere vlak bij San
Quirico d'Orcia, Siena

Titelpagina Kopie van Michelangelo's David in
Piazza della Signoria

Wegwijs in Florence en Toscane

Vervoer naar en in Florence en Toscane.....	134
Praktische informatie.....	136
Accommodatie.....	142
Register.....	150
Dankbetuiging.....	157
Nuttige uitdrukkingen.....	159

De informatie in deze Capitool Top 10
Florence en Toscane wordt regelmatig
gecontroleerd en aangepast. Alles is in het
werk gesteld om ervoor te zorgen dat de
informatie in dit boek bij het ter perse gaan
zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals
telefoonnummers, openingstijden, prijzen,
exposities en reisinformatie zijn echter aan
veranderingen onderhevig. De uitgever is
niet aansprakelijk voor consequenties die
voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

TOP 10 ★ San Gimignano

Ondanks alle souvenirwinkels is de autovrije stad op de heuvel de meest levensechte middeleeuwse stad in Toscane. De volledige naam van dit werelderfgoed luidt San Gimignano delle Belle Torri, San Gimignano met de mooie torens. Meer dan 70 torens getuigen ooit van de rijkdom in dit middeleeuwse Manhattan. Vandaag de dag bepalen er nog veertien het stadsgezicht. U ziet hier veel 14de- en 15de-eeuwse kunst, maar ook modern werk. De streek produceert bovendien een heerlijke witte wijn.

1 Collegiata

De sobere gevel verloochent het interieur met de vele fresco's (**onder**). Rechts ziet u fresco's van Lippo Memmi (1333–1341), links van Bartolo di Fredi (1367), in het schip het bloederige *Laatste Oordeel* (1410) van Taddeo di Bartolo en bij de ingang *St. Sebastiaan* (1464) van Benozzo Gozzoli. De trots van de stad is de fresco-cyclus van Domenico Ghirlandaio (1475) in de Capella di Santa Fina.

Het sfeervolle stadje San Gimignano

3 Museo Civico

Het stadsmuseum van San Gimignano ligt op de eerste verdieping van het Palazzo del Popolo, onder de imposante Torre Grossa. De collectie bevat werken van Pinturicchio (links zijn *Madonna met de heiligen Gregorius en Benedictus* uit 1511), Filippino Lippi en Benozzo Gozzoli, en een *Maestà* van Lippo Memmi. De fresco's van Memmo di Filippucci over het huwelijk zijn bijzonder erotisch voor de 14de eeuw.

Museo della Tortura

Griezelen bij de aanblik van de akelige martelinstrumenten in de Torre della Diavola (Duivelinnentoren) (**rechts**). Verklarende teksten tonen de grimmige werkelijkheid van gruwelijke middelen die ook nu nog worden ingezet.

2 Torre Grossa

De klim van de hoogste toren in de stad (54 m) wordt beloofd met een mooi Italiaans panorama van de omringende torens, terracotta daken en het glooiende heuvellandschap.

Vorige bladzijden Zicht vanaf de Torre del Mangia, Siena

5 Façade van San Francesco

De romaanse voorgevel van de al lang verdwenen kerk staat ingeklemd tussen jongere middeleeuwse bouwsels. Daarachter ligt een wijngaard, met een *cantina*, waar u lokale wijnen kunt proeven. Geniet van het uitzicht.

6 Sant'Agostino

Onopvallend kerkje (**rechts**) met een retabel van Piero di Pollaiuolo (1483) en kleurrijke fresco's van Benozzo Gozzoli over St. Augustinus (1465) in de apsis. Rechts ligt de door Benedetto da Maiano gemaakte tombe voor San Bartolo (1488).

7 Museo d'Arte Sacra

Bescheiden museum met liturgische kunst op een leuke piazza, links van de Collegiata. Bekende werken uit de collectie zijn de *Madonna met Kind* van Bartolo di Fredi en 14de-eeuwse geïllustreerde koorboeken.

8 Rocca

Het 14de-eeuwse fort is langgeleden vervallen tot een romantische ruïne en nu begroeid met olijf- en vijgenbomen. Beklim de borstwering voor een prachtige foto van de torens.

GESCHIEDENIS VAN SAN GIMIGNANO

De Etruskische en later Romeinse nederzetting was een gewilde rustplaats op de middeleeuwse pelgrimsroute Via Francigena. Families staken elkaar naar de kroon met hun torens – waarmee zij hun rijkdom toonden en zich wapenden tegen aanvallen. Na de dodelijke pest in 1348 kwam de stad onder Florentijns beheer, de Francigena trokken oostwaarts. San Gimignano raakte in verval, maar het middeleeuwse karakter bleef bewaard.

9 Museo Archeologico

Collectie Etruskische artefacten en ook een urn met de beeltenis van de overledene in ruste. Zijn beker bevat een munt die hem de toegang tot het hiernamaals moet verschaffen.

10 Piazza della Cisterna

Driehoekige piazza (**onder**) met 13de- en 14de-eeuwse torens en een stenen put uit 1237. Menigeen kent het plein uit films als *Where angels fear to tread* (Charles Sturridge) en *Tea with Mussolini* (Franco Zeffirelli).

TIPS VOOR DE TOERIST

Kaart D3 ■ Toeristenbureau op Piazza del Duomo 1 ■ 0577-940008 ■ www.sangimignano.com

Collegiata: open dag. (gesloten 16–31 jan. en 16–30 nov.). Entree: € 4

Museo Civico: open dag. Entree: € 6

Museo della Tortura: open dag. Entree: € 10

Museo Archeologico: open dag. maart–okt. Entree: combiticket met Museo Civico

Museo d'Arte Sacra: open dag. maart–dec. Entree: € 3,50

Combitickets bij het toeristenbureau

■ *Gelateria 'di Piazza'* (blz. 118) serveert het lekkerste ijs van de stad.

■ Blijf hier overnachten en ervaar de stad zonder alle toeristenbussen.

TOP 10 Toscane voor kinderen

Tombe van Ildebranda in de Etruskische necropolis in Sovana

1 Graven verkennen

Een tocht door de oude tunnels en graven van de Etrusken is een spannend avontuur in de sfeer van Indiana Jones. De beste mogelijkheden voor een dergelijke expeditie vindt u in de Maremma rond Sorano, Sovana en Pitigliano (blz. 126–129) en bij Chiusi (blz. 122).

2 Torens en koepels beklimmen

Toscane biedt tientallen uitzichtpunten, van de koepel van de Duomo in Florence tot de talloze klokkentorens in de streek. Via smalle, middeleeuwse trappen bereikt u de top van de torens.

3 Museo dei Ragazzi, Florence

www.museoragazzi.it
Een reeks wisselende workshops in het Palazzo Vecchio (blz. 83), het Museo Novecento en het Museo Stibbert. Kinderen mogen de verborgene delen van het Palazzo Vecchio verkennen, met telescopen van Galilei spelen en zich als een Medici verkleden.

Pop, Pinocchio Park

4 Warmwaterbronnen van Saturnia

Ontspan in een warme zwavelpoel, terwijl uw kroost rondspettert en Italiaanse vriendjes maakt. Zorg dat de kleintjes zich niet stroomopwaarts begeven. Er staat een sterke stroming (blz. 66, 128).

5 Fietsen over de muren van Lucca

Maak een tochtje over de 16de-eeuwse muren en neem een kijkje in de fraaie tuinen beneden.

6 Pinocchio Park, Collodi

Kaart D2 ■ Afslag van de S435 bij Collodi ■ Open dag, 8.30–zonsongang ■ Niet gratis

De stad van Carlo 'Collodi' Lorenzini, de schepper van Pinocchio, bezit een klein themapark.

7 San Gimignano

De stad van de torens (blz. 24–25) ademt een Tolkien-achtige sfeer. Een middeleeuwse sprookjesstad vol torens om te beklimmen, stegen om te verken-

nen en een kasteelruïne om op te klauteren. Het martelmuseum, vol gruwelijke werktuigen, spreekt tot de verbeelding.

8 Ludoteca Centrale, Florence

Kaart P1–P2 ■ Piazza della SS Annunziata 13 ■ Momenteel gesloten voor renovatie

Speciaal voor peuters en kleuters. Het oudste weeshuis van Europa biedt allerlei speelgoed. Kinderen moeten begeleid worden door een volwassene.

9 Museo Stibbert, Florence

Kaart E3 ■ Via F Stibbert 26
■ 055-475520 ■ Open ma–wo 10.00–14.00, vr–zo 10.00–18.00 uur ■ Niet gratis ■ www.museostibbert.it

Grappig wapenmuseum, gesticht door Frederick Stibbert. De 16de-eeuwse Florentijnse wapencollectie in de grootste zaal is opgesteld als een marcherend leger (blz. 84).

Expositie in het Museo Stibbert

10 Giardino dei Tarocchi

Kaart E6 ■ Garavichio di Capalbio ■ 0564-895122 ■ Open april–half okt. ma–za 14.30–19.30 uur, nov.–maart 1ste za van de maand (gratis) ■ Niet gratis

Beeldentuin met enorme veelkleurige tarotmozaïeken die zijn geïnspireerd door Gaudí. De kunstenaar, Niki de Saint Phalle, overleed in 2002.

TOP 10 TIPS VOOR GEZINNEN

Zicht vanaf de Duomo in Florence

1 Ga eens picknicken

Het spaart geld en is hartstikke leuk. Laat kinderen zelf kiezen wat ze willen eten. Ze hoeven nu even niet stil te zitten zoals in een restaurant.

2 Bestel een halve portie

Een *mezza porzione* voor een kleine eter kost minder.

3 Deel een kamer

Een extra bed kost hoogstens 35 procent meer, een kinderbedje vaak nog minder.

4 Uitvalbasis

Kies voor één hotel of appartement en maak dagtochten. Het wisselen van accommodatie vreet energie. Een verblijf per week is vaak voordeliger.

5 Sightseeingkorting

Ridotto-kaartjes zijn voor studenten en reizigers onder de 18. Onder de 6, 12 of zelfs 18 is de toegang soms gratis.

6 Treinkorting

Zowel Italo als de nationale spoorwegen bieden korting aan gezinnen. U bespaart zelfs meer als u uw kaartjes drie maanden van tevoren reserveert.

7 Autoverhuur

Een auto is goedkoper dan vier treinkaartjes.

8 Gelatopauze

Doe het rustig aan. Sla een paar musea over en geniet van een ijsje.

9 Riposo

Een stad bekijken kan zeer vermoeiend zijn. Doe als de Italianen en knap een uiltje na de lunch.

10 Ontspan

Italië is een multigeneratiecultuur, gewend aan toeristen. En een kind dat een paar woordjes Italiaans spreekt, breekt natuurlijk het ijs.

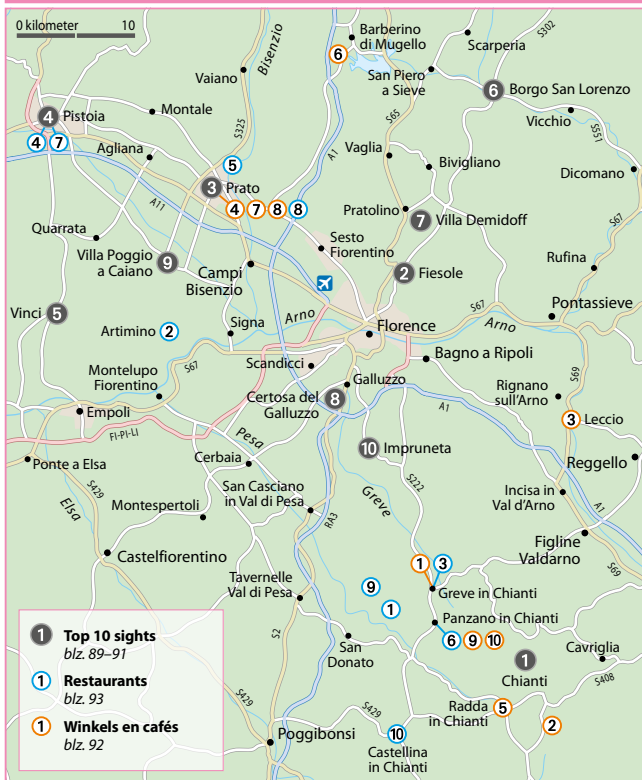
TOP 10 Rondom Florence

Beeld, Romeins theater, Fiesole

De weelderige heuvels rond Florence en het weidse Arnodal worden door veel toeristen over het hoofd gezien. Verlaat de hoofdweg en ontdek plekjes die alleen bekend zijn bij de lokale bevolking. Er is geen mooiere route naar Siena dan de S222 Chiantigiana via het beroemde terracotta-centrum Impruneta en de met kastelen en wijngaarden bedekte heuvels van de Chiantistreek. Prato en Pistoia staan in de schaduw van hun machtige burens, maar hebben eveneens een rijke erfenis aan romaanse bouwwerken en renaissancekunst. Het platteland ten noordwesten van de stad is bezaaid met villa's gebouwd door de Medici.

RANDOM FLORENCE

Wijngaarden zover het oog reikt in de Toscaanse streek Chianti

1 Chianti

Het vermaarde wijngedebied van Toscane heeft ook kastelen, marktstadjes en kloosters (blz. 38-41).

2 Fiesole

Kaart E2 ■ Toeristenbureau: Via Portigiani 3 ■ 055-5961323

Deze Etruskische nederzetting op de top van een heuvel bereikt u vanuit Florence met bus 7. De 11de-eeuwse kathedraal werd gebouwd met oude Romeinse pilaren en herbergt beeldhouwwerken van Giovanni della Robbia en Mino da Fiesole. De restanten van Romeinse baden en een theater worden 's zomers gebruikt voor Estate Fiesolanaconcerten. De steile weg naar de San Francescokerk, met zijn rustige kruisgangen en een missiemuseum, voert door een park met steeneiken, waar aquarelschilders het beroemde uitzicht op Florence reproduceren (blz. 61).

3 Prato

Kaart D2 ■ Toeristenbureau: Piazza Buonamici 7 ■ 0574-24112 ■ www.pratoturismo.it

De handelsgeest van deze snel groeiende stad is te danken aan het 15de-eeuwse financiële genie Francesco Datini, de 'Koopman van Prato', uitvinder van de promessee. Zijn met fresco's versierde palazzo is zeer goed bewaard. De beste kunst van Prato vindt u in de Duomo (blz. 59), maar de Galleria Comunale heeft een mooie collectie vroegrenaissancepolyptieken van meesters als Filippo Lippi en Bernardo Daddi. Het half vervallen

Castello dell'Imperatore met de wallen en met gras begroeide binnenste (nu een stadspark) werd gebouwd door keizer Frederik II (1212-1250) om de weg van zijn Duitse koninkrijk naar zijn bezittingen in Zuid-Italië te beveiligen.

4 Pistoia

Kaart D2 ■ Toeristenbureau: Piazza Duomo 4 ■ 0573-21622 ■ www.turismo.pistoia.it

Een oude Romeinse stad van metaalwerkers: de dolken, die zich ontwikkelden tot handvuurwapens, werden naar deze stad *pistole* genoemd. De romaanse strepen van San Giovanni Fuoricivitas en Duomo (blz. 59) ontmoeten hier het terracotta van de Florentijnse renaissance in de Ospedale del Ceppo. Gotisch zijn de fresco's van de Cappella del Tau en een kansel van Giovanni Pisano (1298-1301) in de kerk van Sant'Andrea.

Luchtfoto van de Duomo, Pistoia

Winkels en cafés

1 Prada Outlet, Montevarchi
Kaart E3 ■ Levanella (S69)
■ 055-91901
Wees er 's ochtends vroeg bij voor ongelooflijke kortingen op chique mode in dit fabriekswinkelcomplex langs de A1.

2 Milly Bar, Arezzo
Kaart F3 ■ Corso Italia 102
■ 3927-477054
Het grootste pluspunt hier is het gezellige terras. De panini en cocktails worden ook aanbevolen.

3 Caffé degli Artisti, Cortona
Kaart F4 ■ Via Nazionale 18
■ Open di-zo
Deels dorpskroeg, deels souvenirwinkel met honing, gekonfijte vruchten, koekjes, vleeswaren, kruiden en olijfolie.

4 L'Antico Cocciaio, Cortona
Kaart F4 ■ Via Benedetti 24
Leuke keramiekwinkel met prachtig aardewerk in een traditioneel palet van geel, groen en crème. Veel voorwerpen hebben een madeliefjespatroon (voor het eerst gebruikt door Gino Severini).

5 Antica Drogheria, Cortona
Kaart F2 ■ Via Nazionale 3
■ Open 9.00-13.00, 15.00-20.00 uur
Boetiek vol wijnen, grappa en gezondheidsproducten van de monniken van Camaldoli.

6 Gelataria Artigianale Cremi, Arezzo
Kaart F3 ■ Corso Italia 100
Heerlijke biologische gelato, met creatieve en klassieke smaken zoals *fiordilatte* (melk). Ook yoghurtijs.

De antiekmarkt van Arezzo

7 Antiekmarkt, Arezzo
Kaart F3 ■ Piazza Grande
■ Open eerste weekend van de maand 7.30-15.00 uur
De beste antiekmarkt van Italië. Ruim 600 kooplui bezetten de Piazza Grande en de straten eromheen.

8 Uno A Erre, Arezzo
Kaart F3 ■ Via Fiorentina 550, Strada Statale di Val d'Arno
■ Open ma-za
Koop uw gouden sieraden bij deze wereldberoemde ontwerper.

9 Macelleria Aligi Barelli, Arezzo
Kaart F3 ■ Via della Chimera 22b
Beroemde plaatselijke slagerij, gespecialiseerd in vlees (voornamelijk salami) dat afkomstig is uit de Casentino-regio. Perfect voor een picknick.

10 Sotto San Francesco, Arezzo
Kaart F3 ■ Via di S Francesco 5
Een overvloed aan wijnen, olijfoliën en kunstnijverheid, onder meer kant uit Aghiari, keramiek uit Monte San Savino en smeedijzer.

Aardewerk, L'Antico Cocciaio

Restaurants

PRIJSKLASSEN

Voor een driegangenmaaltijd voor één persoon inclusief een halve fles wijn (of vergelijkbaar), belasting en toeslagen.

€ tot € 35 €€ € 35-€ 70 €€€ vanaf € 70

1 Locanda dell'Amorosa, Amorosa
Kaart F4 ■ Bij Sinalunga ■ 0577-725251 ■ www.amorosa.it ■ Gesloten ma ■ €€€
14de-eeuwse boerderij en herberg met een verfijnd restaurant. De stijlvolle Toscaanse gerechten worden sfeervol bij de open haard geserveerd. Reserveren aanbevolen.

2 Il Falconiere, Cortona
Kaart F4 ■ San Martino in Bocca 370 (ten noorden van Cortona) ■ 0575-612679 ■ €€
De *limonaia* van Silvia en Riccardo Baracchi's 17de-eeuwse landgoed huisvest nu dit Michelinsterrenrestaurant. Zij voegden nieuwe smaken toe aan de toch al voortreffelijke Toscaanse keuken.

3 Gastronomia Il Cervò, Arezzo
Kaart F3 ■ Via Cavour 38
■ 0575-20872 ■ Gesloten ma ■ €
Er is een menu, maar het lekkerst zijn de verse schotels die u beneden haalt, zoals een seizoenssalade of verse pastagerechten.

4 Ristorante Fiorentino, Sansepolcro
Kaart F3 ■ Via L. Paciolini 60
■ 0575-742033 ■ Gesloten wo ■ €
Traditionele herberg met hartige, traditionele gerechten (*blz. 73*).

5 Preludio, Cortona
Kaart F4 ■ Via Guelfa 11
■ 0575-630104 ■ €
Dit gastronomische restaurant in Cortona serveert de nieuwe Toscaanse keuken in het decor van een renaissancepalazzo (de fresco's zijn modern).

6 Totò, Lucignano
Kaart F4 ■ Piazza Tribunale 6
■ 0575-836763 ■ Gesloten di ■ €
Osteria bij een mooi hotel. Geef de eigenaars Boris en Beatrice *carte blanche*, en bestel alleen een kleine, normale of grote portie.

7 Paperi e Civette, Arezzo
Kaart F3 ■ Piazza San Gemignano 1 ■ 0575-300801 ■ Gesloten ma ■ €
Moderne eetruimte met diverse moderne combinaties zoals pasta met zalm en een mojito.

8 La Grotta, Cortona
Kaart F4 ■ Piazza Baldelli 3
■ 0575-630271 ■ Gesloten di ■ €
Het terras op het plein, de middel-eeuwse vertrekken, die een 'grotto'-gevoel geven, en de stevige Toscaanse gerechten maken dit restaurant populair.

9 Antica Osteria L'Agania, Arezzo
Kaart F3 ■ Via Mazzini 10
■ 0575-295381 ■ Gesloten ma ■ €
Knusse trattoria. Op het menu staat onder meer *grifi e polenta* (kalfsmaag in polenta).

10 La Locanda nel Loggiato, Cortona
Kaart F4 ■ Piazza di Pescheria 3
■ 0575-630575 ■ Gesloten wo ■ €
De gasten komen hier voor het balkon met uitzicht en genieten van de Toscaanse gerechten, gemaakt van heerlijke lokale seizoensproducten.

La Locanda nel Loggiato